

Návrh

osobitných podmienok na udelenie národnej
environmentálnej značky

skupina produktov

Sorpčné materiály

Sorpčné látky resp. sorbenty sú prioritnými materiálmi na zastavenie, zabránenie šírenia, či zneškodňovanie havárie a tiež slúžia ako preventívna ochrana pred znečisťovaním životného prostredia a ohrozovaním zdravia a života ľudí vo výrobných a prevádzkových zariadeniach s predpokladaným alebo kontrolovaným únikom olejov, palív alebo iných chemických látok. Sorpčné materiály sú produkty, ktoré sa vyznačujú schopnosťou veľmi rýchlo a účinne sorbovať organické a anorganické látky, ako sú kyseliny, zásady, ropné látky, ale taktiež látky znečisťujúce vodu. K ďalším pozitívnym vlastnostiam sorpčných materiálov patrí možnosť ich opakovaného použitia a zároveň vyhovujúca pevnosť v ťahu aj po sorpcii. Sú vhodné a účinné pri havarijných situáciách na zachytávanie uniknutých ropných alebo chemických látok vo vode alebo na pevnom podklade.

1. Vymedzenie skupiny produktov

Osobitné podmienky na udelenie národnej environmentálnej značky sa vzťahujú na:

1.1 Univerzálne sorpčné materiály, ktoré sú schopné sorbovať kvapalné látky vrátane vody, z pevných povrchov. Zahrnuté sú výlučne textilné materiály, môžu byť vo forme plošných útvarov rôznej veľkosti, napr. rohože, náviny, hady, koberce.

1.2 Sorbenty s hydrofóbnym povrchom, ktoré sú schopné sorbovať ropné a iné chemické látky nerozpustné vo vode. Môžu sa použiť na sorpciu týchto látok z pevných povrchov ako aj z vodných plôch. Zahrnuté sú výlučne textilné sorbenty, môžu byť vo forme plošných útvarov rôznej veľkosti, napr. rohože, náviny, hady, koberce.

2. Definície pojmov

Na účely tohto oznámenia platia nasledujúce definície:

- 2.1 Sorpcia - proces, pri ktorom je jedna látka viazaná inou látkou procesom absorpcie alebo adsorpcie.
- 2.2 Absorpcia - fyzikálno-chemický proces rozpúšťania. resp. pohlcovania plynnej látky v kvapaline alebo pevnej látke. tzv. absorbente. Absorpcia môže prebiehať ako vratný alebo nevratný proces:
 - **vratná absorpcia** - proces, pri ktorom je plyn v absorbente viazaný len slabými fyzikálnymi väzbami a nedochádza ku chemickej reakcii s absorbentom,
 - **nevratná absorpcia** - proces, pri ktorom dochádza ku chemickej reakcii s absorbentom
- 2.3 Adsorbcia - schopnosť viazať plynnú alebo kvapalnú látku povrchovou vrstvou inej pevnej látky. Adsorpcia je teda fyzikálny dej prebiehajúci na fázovom rozhraní kvapalina - tuhá fáza alebo plyn - tuhá fáza, pri ktorom sa na povrchu tuhej fázy adsorbentu koncentruje jedna alebo viac zložiek kvapalnej alebo plynnej fázy.
- 2.4 Sorbent - sorpčný materiál používaný na sorpciu.
- 2.5 Sorbát - médium viazané sorpčným materiálom.

- 2.6 Adsorbent - tuhá látka používaná na separáciu zložiek z kvapalných alebo plyných zmesí adsorpciou.
- 2.7 Adsorbát - kvapalná alebo plynná látka zachytená na adsorbente.
- 2.8 Adsorpčná kapacita - množstvo adsorbátu zachytené na jednotkovom množstve adsorbenta.
- 2.9 Čas sorpcie pre kvapalinu - časový úsek potrebný na to, aby sa vzorka sorpčného materiálu celkom namočila kvapalným médiom, to znamená, aby kvapalina prenikla do jej vnútornej štruktúry za stanovených podmienok.
- 2.10 Hydrofóbny sorpčný materiál - materiál, ktorého tuhý povrch sa zmáča nepolárnymi kvapalinami.
- 2.11 Hydrofilný sorpčný materiál - materiál, ktorého tuhý povrch sa zmáča vodou a polárnymi rozpúšťadlami.
- 2.12 Vysokoviskózne ropné látky - látky s vyššou kinematickou viskozitou ako $13 \text{ mm}^2 \cdot \text{s}^{-1}$ pri 100°C .
- 2.13 Vysokoviskózne oleje - látky s vyššou kinematickou viskozitou ako $28 \text{ mm}^2 \cdot \text{s}^{-1}$ pri 100°C .
- 2.14 Funkčná spôsobilosť - schopnosť produktu spoľahlivo plniť účel použitia, na ktorý bol určený, ak je používaný predpísaným spôsobom.

3. Základné požiadavky

Sorpčné materiály uvádzané na trh v Slovenskej republike musia byť funkčne spôsobilé a musia spĺňať požiadavky príslušných technických noriem, všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti ochrany zdravia ľudí, ochrany spotrebiteľa, bezpečnosti a ochrany a tvorby životného prostredia, vzťahujúce sa na produkt, jeho výrobu, používanie a jeho zneškodnenie.

Právne predpisy:

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES v aktuálnom znení,

Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov,

Zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy,

Zákon č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 259/2021 Z. z. a zákona č. 351/2022 Z. z. a príslušný vykonávací predpis,

Zákon č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v znení neskorších predpisov,

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy,

Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 96/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú zásady protipožiarnej bezpečnosti pri manipulácii a skladovaní horľavých kvapalín, ťažkých vykurovacích olejov a rastlinných a živočíšnych tukov a olejov,

Zákon č. 108/2024 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

Zákon č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 272/2023 Z. z. a zákona č. 26/2025 Z. z. a príslušné vykonávacie predpisy,

Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy,

Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy,

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a príslušné vykonávacie predpisy.

4. Špecifické požiadavky

4.1 Produkty definované v bode 1.1 musia pre ropné látky dosahovať minimálnu sorpčnú schopnosť 6 g sorbátu/1 g sorbenta (600 %) stanovenú podľa STN EN ISO 9073-6: 2025. Produkty definované v bode 1.2 musia pre ropné látky dosahovať minimálnu sorpčnú schopnosť 5 g sorbátu/1 g sorbenta (500%) stanovenú podľa STN EN ISO 9073-6: 2025.

4.2 Produkty definované v bode 1.1 musia pre chemické látky dosahovať minimálnu sorpčnú schopnosť 8 g sorbátu/1 g sorbenta (800 %) stanovenú podľa STN EN ISO 9073-6: 2025 za použitia média - rastlinný olej jednodruhový - repkový. Produkty definované v bode 1.2 musia pre chemické látky dosahovať minimálnu sorpčnú schopnosť 7 g sorbátu/1 g sorbenta (700 %) stanovenú podľa STN EN ISO 9073-6: 2025 za použitia média - rastlinný olej jednodruhový - repkový.

4.3 Nasiakavosť vody pre produkty definované v bode 1.2 nesmie byť vyššia ako 0,5 g vody/1 g sorbenta (50%) stanovená podľa STN EN ISO 9073-12: 2005.

4.4 Pevnosť v ťahu

4.4.1 Priemerná hodnota pevnosti v ťahu produktov definovaných v bode 1.1 v nasýtenom stave chemickými látkami musí dosahovať minimálne 15 N v každom smere, ak to umožňuje rozmer vzorky potrebný na skúšanie, stanovená podľa STN EN 9073-3: 2024 možnosť B (merané strojom na ťahovú skúšku s konštantnou rýchlosťou predĺženia) a 6 N v každom smere, stanovená podľa STN EN 9073-4: 2022 (lichobežníková metóda).

4.4.2 Priemerná hodnota pevnosti v ťahu produktov definovaných v bode 1.2 v nasýtenom stave chemickými látkami musí dosahovať minimálne 15 N, ak to umožňuje rozmer vzorky potrebný na skúšanie, stanovená podľa STN EN 9073 -3: 2024 možnosť B (merané strojom na ťahovú skúšku s konštantnou rýchlosťou predĺženia) a 6 N v každom smere, stanovená podľa STN EN 9073-4: 2022 (lichobežníková metóda).

4.5 Čas nasýtenia produktov definovaných v bodoch 1.1 a 1.2 pre ropné a chemické látky (okrem vysokoviskózných olejov) nesmie byť dlhší ako 3 minúty. Čas nasýtenia pre ťažké oleje za použitia vysokoviskózneho média s kinematickou viskozitou vyššou ako $28 \text{ mm}^2 \cdot \text{s}^{-1}$ pri $T: 100 \text{ }^\circ\text{C}$ nesmie byť dlhší ako 10 minút. Čas nasýtenia sorbenta sa stanoví podľa STN EN ISO 9073-12: 2005.

4.6 Látky vzbudzujúce veľmi veľké obavy (SVHC)

Sorpčné materiály definované v bodoch 1.1 a 1.2 nesmú obsahovať látky, ktoré spĺňajú tieto podmienky:

- a) spĺňajú kritériá stanovené v článku 57 nariadenia (ES) č. 1907/2006;
- b) boli identifikované na základe postupu opísaného v článku 59 ods. 1 nariadenia (ES) č. 1907/2006, ktorým sa ustanovuje kandidátsky zoznam látok vzbudzujúcich veľmi veľké obavy.

Týka sa to látok, ktoré dodávajú konečnému výrobku – sorpčnému materiálu jeho vlastnosti, a látok, ktoré sa zámerne používajú vo výrobných postupoch.

Výnimka sa nesmie udeliť látkam vzbudzujúcim veľmi veľké obavy, ktoré sú prítomné v sorpčnom materiáli alebo v ktorejkoľvek homogénnej časti výrobku v koncentráciách vyšších ako 0,10 % (hmotnostný podiel).

4.7 V prípade, že má produkt schopnosť viacnásobného použitia, žiadateľ musí uviesť informáciu o tejto vlastnosti produktu v sprievodnej dokumentácii produktu určenej spotrebiteľovi.

4.8 Plastové obaly použité za účelom spotrebiteľského, skupinového a prepravného balenia musia obsahovať minimálne 20% recyklovaného materiálu stanoveného podľa STN EN 15343: 2008. Na obale produktu musia byť uvedené pokyny a informácie o správnom spôsobe nakladania s obalom po skončení jeho životnosti, pričom obal z PVC sa nesmie používať.

4.9 Na obale produktu alebo v sprievodnej dokumentácii musí byť uvedená informácia pre používateľa o tom, ako nakladať s produktom po jeho použití.

5. Posudzovanie zhody

5.1 Splnenie základných požiadaviek podľa bodu 3 žiadateľ dokladuje platnými dokladmi pre uvedenie produktu na trh a vyhlásením žiadateľa o výsledkoch environmentálneho správania sa organizácie. Pri hodnotení súladu s požiadavkami sa zohľadňuje implementácia uznávaných systémov manažérstva environmentu, napríklad EMAS podľa zákona č. 351/2012 Z. z. o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskej únie pre environmentálne manažérstvo a audit a o zmene a doplnení niektorých zákonov alebo podľa ISO 14001.

5.2 Splnenie špecifických požiadaviek podľa bodov 4.1 - 4.5 a 4.8 žiadateľ dokladuje protokolmi o skúškach vydanými alebo potvrdenými autorizovanou alebo akreditovanou osobou pre danú skupinu produktov a príslušnou technickou dokumentáciou k produktu. Prednostne sa uznávajú skúšky, ktoré sú akreditované podľa STN EN ISO/IEC 17025: 2018 alebo ekvivalentnej medzinárodnej normy.

5.3 Splnenie špecifickej požiadavky podľa bodu 4.6 žiadateľ dokladuje predložením vyhlásenia o výsledku porovnávania chemických látok používaných v každej výrobnnej fáze s najnovšou verziou kandidátskeho zoznamu, ktorý zverejňuje Európska chemická agentúra (ECHA). Vyhlásenie bude podložené príslušnou dokumentáciou, prípadne protokolmi o skúškach vydanými alebo potvrdenými autorizovanou alebo akreditovanou osobou pre danú skupinu produktov.

5.4 Splnenie špecifických požiadaviek podľa bodov 4.7 a 4.9 žiadateľ dokladuje dokumentáciou o technológii výroby, vyhlásením a príslušnou technickou dokumentáciou k produktu. K plneniu bodu 4.9 žiadateľ musí predložiť dôkazovú dokumentáciu o tom, že poškodené výrobky alebo zvyšky z výroby produktu neboli uložené na skládke odpadu, ale boli ďalej zhodnotené.

6. Platnosť Oznámenia

Oznámenie o osobitných podmienkach na udelenie národnej environmentálnej značky nadobúda účinnosť dňom schválenia ministrom životného prostredia a má platnosť 3 roky od jeho schválenia. Jeho platnosť môže byť predĺžená na ďalšie obdobie po odbornom posúdení platnosti špecifických požiadaviek na udeľovanie environmentálnej značky, ako aj požiadaviek na posudzovanie ich zhody vzhľadom na rozvoj vedeckých poznatkov a vývoj na trhu a po odbornom posúdení prípadných zmien všeobecne záväzných právnych predpisov alebo technológií výroby.

Posúdenie zhody produktov podľa tohto oznámenia o osobitných podmienkach na udelenie národnej environmentálnej značky bude vykonané v prípade, ak žiadosť o udelenie národnej environmentálnej značky bude zaregistrovaná najmenej 30 kalendárnych dní pred skončením platnosti tohto oznámenia.

Citované normy

STN EN ISO 9073-3: 2024/ O1: 2025 Netkané textílie. Skúšobné metódy. Časť 3: Stanovenie pevnosti v ťahu a ťažnosti pri pretrhnutí použitím metódy strip (ISO 9073-3: 2023, opravená verzia 2025-05) (80 6201)

STN EN ISO 9073-4: 2022 Netkané textílie. Skúšobné metódy. Časť 4: Stanovenie pevnosti v ďalšom trhaní lichobežníkovou metódou (ISO 9073-4: 2021) (80 6201)

STN EN ISO 9073-6: 2025 Netkané textílie. Skúšobné metódy. Časť 6: Absorpcia (ISO 9073-6: 2025) (80 6201)

STN EN ISO 9073-12: 2005 Textílie. Skúšobné metódy na netkané textílie. Časť 12: Požadovaná nasiakavosť (ISO 9073-12: 2002) (80 6201)

STN EN 15343: 2008 Plasty. Recyklované plasty. Sledovateľnosť recyklácie plastov a posudzovanie zhody a recyklovaného obsahu (64 8102)

STN EN ISO/IEC 17025: 2018 Všeobecné požiadavky na kompetentnosť skúšobných a kalibračných laboratórií (ISO/IEC 17025: 2017) (01 5253)